

سوء مصرف مواد

Substance

مواد شامل همه ترکیباتی است که باعث تغییر در کارکرد مغز به صورت هیجان - افسردگی - رفتار ناهنجار و عصبانیت یا اختلال در قضاوت و شعور شود.

substance-related disorders

▶ اختلالات مربوط به مواد تغییر دهنده مغز را
اختلالات وابسته به مواد نامند

dependency

- ▶ تمایل شدید فرد به ادامه مصرف یک ماده
- ▶ سندرم بالینی با تظاهرات رفتاری و شناختی و فیزیولوژیک است که باعث می شود فرد مصرف مواد را به رفتار های دیگر ترجیح دهد

addiction

► وابستگی جسمی و روانی به مواد

tolerance

حالتی است که فرد مجبور است مقدار ماده مصرفی را
افزایش دهد

withdrawal

۱- پیدایش یک سندرم مختص به ماده در نتیجه قطع (یا کاهش) مصرف زیاد و طولانی یک ماده

۲- سندرم مختص به مصرف مواد است که ناراحتی قابل ملاحظه از نظر بالینی یا تخریب در عملکرد اجتماعی یا شغلی یا سایر زمینه های مهم به وجود می آورد.

۳- علائم حاصل یک اختلال طبی کلی نیستند و یک اختلال روانی دیگر توضیح بهتری برای آنها ارائه نمیکند

ملاک های تشخیصی سوء مصرف مواد

حد اقل یکی از نشانه های زیر لازم است:

- ۱- تداوم مصرف مواد که موجب مختل شدن فعالیت های اجتماعی - شغلی یا تفریحی شود
- ۲- تداوم مصرف مواد در موقعیت های خطرناک
- ۳- بروز مکرر تخلفات قانونی
- ۴- تداوم مصرف مواد علی رغم بروز مشکلات اجتماعی و بین فردی

ملاک های تشخیصی برای وابستگی به مواد

با سه تا (یا بیشتر) از علایم زیر در طول ۱۲ ماه تظاهر میکند:

۱- تحمل (tolerance) که با هر یک از حالات زیر تعیین میشود:

الف- نیاز به مقادیر بسیار بالاتر یک ماده برای رسیدن به تاثیر دلخواه

ب- کاهش قابل ملاحظه تاثیر با مصرف همان مقدار ماده

ادامه ملاک های تشخیصی برای وابستگی به مواد

۲- ترک (withdrawal) که به هر یک از حالات زیر تعیین
میشود:

الف- سندرم ترک مشخص برای ماده

ب- همان ماده (یا ماده ای مشابه) برای رفع یا جلوگیری از علائم
ترک مصرف میشود

ادامه ملاک های تشخیصی برای وابستگی به مواد

۳- ماده غالباً به مقادیری بیشتر و دوره ای طولانی تر از آنچه مورد نظر است مصرف میشود

۴- میل دایم یا تلاش های ناموفق برای کاهش یا کنترل مصرف ماده وجود دارد.

۵- وقت زیادی در فعالیت های لازم برای به دست آوردن ماده (مثلاً مراجعه به افراد متعدد یا رانندگی های طولانی) مصرف ماده (مثلاً تدخین پیپی) یا رهایی از آثار ماده صرف میشود

ادامه ملاک های تشخیصی برای وابستگی به مواد

۶- فعالیت مهم اجتماعی شغلی و تفریحی به خاطر مصرف ماده کنار گذاشته میشود

۷- ادامه مصرف مواد علی رغم آگاهی به عوارض جسمی یا روانشناختی که احتمالا از مصرف ماده ناشی شده یا در نتیجه آن تشدید می شود (مثلا ادامه مصرف کوکائین علی رغم وجود افسردگی ناشی از کوکائین)

انواع وابستگی

- ۱- وابستگی رفتاری : بر فعالیت های موادجوئی تاکید میکند
- ۲- وابستگی جسمی: بر اثرات جسمی (فیزیولوژیکی) دوره های متعدد مصرف مواد تاکید مینماید
- ۳- وابستگی روانشناختی: عادت نیز نامیده می شود و با میل شدید مستمر یا متناوب برای مواد به منظور اجتناب از حالت ملال

سوء مصرف شکل خفیف وابستگی است
سوء مصرف پیش درآمد وابستگی است

انواع مواد

انواع مواد:

طبیعی: تریاک، حشیش، شیرہ

نیمہ صناعی: هروئین

صناعی: مورفین، کدئین، متادون، بوپره

نورفین، ترامادول

STIMULANTS محرک ها

▶ کوکائین

▶ امفتامین

▶ اکستازی (EX)

▶ مت امفتامین (شیشه)

▶ افدرین

▶ متیل فنیدیت

▶ نیکوتین

▶ اثرات: افزایش انرژی و هوشیاری و فعالیت جسمانی و کاهش خستگی و سرکوب گرسنگی و افزایش ضربان قلب و فشار خون

سرکوب گر ها DEPRESSANT

▶ الکلی

▶ باربیتورات ها

▶ کلرال هیدرات

▶ روهیپنول

▶ اثرات: کاهش انرژی - کاهش هوشیاری - کاهش ضربان قلب - کاهش فعالیت های جسمانی و سرعت تنفس - کاهش سرعت عکس العمل - خواب اور و القاء حالت رویا

توهم زاهای HALLUCINOGEN

▶ LSD (اسید لیزرژیک دی اتیل آمید)

▶ PCP (فن سیکلیدین) (گرد فرشته، صلح، سوپر گاز)

▶ Mescaline

▶ Psilocybin

▶ کتامین (ویتامین K، ویتامین گربه، K، special)

▶ اثرات: تغییر و اختلال در خلق و خو - تغییر در ادراک

و حواس بینایی و شنوایی و احساسات - القاء حالت

رویا

مخدر ها NARCOTICS

- ▶ تریاک
- ▶ هروئین
- ▶ کدئین
- ▶ مرفین
- ▶ اثرات: القاء بی حسی - کرختی و رخوت - خواب الودگی

تریاک:

منشا: گیاه خشخاش ►

اثرات تریاک:

- ▶ سرخوشی
- ▶ خواب آلودگی
- ▶ رخوت و خمودی
- ▶ اشکال در تمرکز
- ▶ احساس تهوع، استفراغ، یبوست، فقدان اشتها، انقباض مردمک

مورفین:

- ▶ یکی از ترکیبات تریاک
- ▶ گرد سفید یا کرم و گاهی قرمز آجری
- ▶ تلخ مزه، بدون بو
- ▶ روش مصرف: عمدتاً تزریقی

هروئین

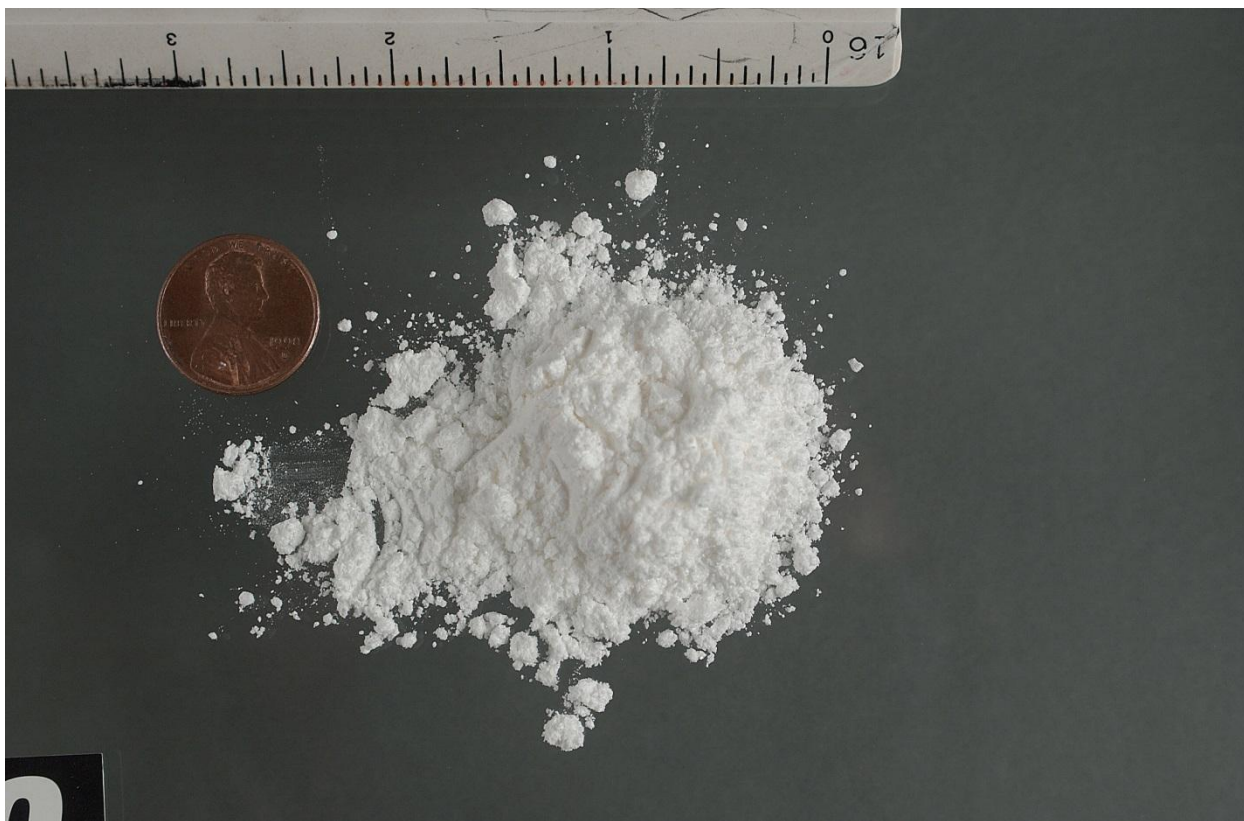
- ▶ نیمه صناعی
- ▶ استیله کردن مورفین (۱۰ برابر قوی تر از مورفین)
- ▶ پودر نرم سفید، کرم تا قهوه ای روشن
- ▶ تلخ مزه

کراک

- ▶ کراک ایرانی: هروئین فشرده
- ▶ روش مصرف: تدخینی، تزریقی
- ▶ کرم، قهوه ای
- ▶ تکه های جامد
- ▶ قدرت اعتیاد آوری: چند برابر هروئین
- ▶ کراک غربی : کوکائین (به نام های coke، C، برف و دانه برف هم وجود دارد)

استنشاقی ها INHULANTS

- ▶ نیتريت ها
- ▶ بیهوشی اورها
- ▶ حلال ها
- ▶ رنگها
- ▶ اسپری ها

حشیش CANNABIS

- ▶ از گیاه شاه دانه (ماده اصلی THC)
- ▶ گل، ماری جوانا، حشیش، GRASS
- ▶ برگ: ماری جوانا
- ▶ صمغ: حشیش (۱۰ برابر قوی تر از برگ)
- ▶ کانابیس ها اکثرا تدخینی

اثرات:

- ▶ افزایش اشتها (اشتهای گاوی)
- ▶ قرمزی چشم ها
- ▶ افزایش ضربان قلب
- ▶ سرگیجه
- ▶ افت فشار خون وضعیتی
- ▶ توهم
- ▶ اضطراب شدید
- ▶ شل کننده عضلات - تغییر در درک - کند شدن پاسخ به محرکها - طولانی درک شدن زمان

**THE VIDEO ENCYCLOPEDIA
OF PSYCHOACTIVE DRUGS**

MARIJUANA

Its Effects on Mind & Body

SCHLESSINGER
VIDEO PRODUCTIONS
A DIVISION OF LIBERTY MEDIA COMPANY

شیشه

- ▶ شیشه یک نوع متامفتمین است
- ▶ به نامهای یخ و کریستال شناخته میشود
- ▶ به شکل دانه های کریستال شفاف یا پودر یا تکه ای به فروش میرسد
- ▶ شیشه را اغلب با ابزاری بنام پایپ یا بصورت تزریقی استفاده میکنند
- ▶ شیشه باعث افزایش شدید دوپامین که کنترل کننده احساس لذت است میشود

10 Years of Meth Use

Provided by the Drug Enforcement Administration

This series of photos graphically illustrates the deterioration of a methamphetamine user over the course of 10 years.

شیشه

- ▶ در ابتدای مصرف شیشه توانائی های جسمی و فکری افزایش می یابد اما برای رسیدن مجدد به این حالت مقدار یا تعداد دفعات مصرف باید افزایش یابد و در چنین حالتی شخص مصرف کننده دچار زود رنجی و حملات خشم شک و تردید عصبی و افکار هذیانی و توهم شنیداری و دیداری میگردد
- ▶ مقادیر بالای مصرف التهاب جدار داخلی قلب و مشکلات روز افزون اجتماعی و شغلی را دنبال دارد

شیشه

- ▶ مصرف شیشه در دوران بارداری با زایمان زود رس و عکس العمل های غیر طبیعی مادر و نقص های مادر زادی در طفل همراه است
- ▶ استفاه از دوز های بالای کریستال باعث آسیب عروقی مغز و مرگ می شود
- ▶ علائم روان پریشی و مشکلات روحی ان گاه تا سالها بعد از مصرف باقی می ماند

شیشه

- ▶ مصرف شیشه گاه به عنوان روشی برای ترک مخدر های مصرفی یا برای رسیدن به احساس آزادی و رهائی و گاه برای پذیرفته شدن در جمع بکار برده میشود
- ▶ مصرف شدید در میان افراد جوانی که از لحاظ اجتماعی فعال هستند بسیار معمول شده است
- ▶ خطر بالقوه برای مصرف کنندگان امکان مسمومیت با سرب است زیرا استات سرب در تولید ان بکار می رود

شیشه

► افرادی که یکباره مصرف شیشه را قطع میکنند دچار علائم:
افسردگی عصبی - خواب طولانی - اشتهای و به هم ریختگی
روانی - کم آوردن انرژی - سراسیمگی - تیک های عصبی -
اضطراب - عدم تعادل در رفتار میگردند

اکستازی ecstasy

- ▶ یک نوع افتامین است که به صورت مصنوعی ساخته میشود
- ▶ هم بر سیستم دوپامین و هم بر سیستم سروتونین تاثیر میگذارد
- ▶ هم تاثیرات افتامینی دارد و هم تاثیرات توهم زائی

اکستاسی

- ▶ خطر گرما زدگی و افزایش شدید گرمای بدن با مصرف این ماده وجود دارد
- ▶ فرد برای رفع تشنگی آب فراوان مینوشد تا حدی که ممکنست اختلال در تعادل سدیم خون داده و حتی منجر به ادم مغز و مرگ شود
- ▶ توهم - استفراغ و تشنج از مصرف ان نتیجه میشود
- ▶ ۱-۲ روز بعداز مصرف ان احساس خستگی و افسردگی دیده میشود

ترامادول

- ▶ یک مسکن شبه مخدر است که در سال ۱۹۹۵ وارد بازار دارویی شد.
- ▶ خواص سروتونرژیک و نور ادرنرژیک دارد.
- ▶ ترامادول مانند مورفین در مغز بر گیرنده های اوپیوئیدی اثر میکند.
- ▶ دارو هم ادراک و هم واکنش بیمار را نسبت به درد تغییر میدهد

ترامادول

- ▶ عوارض جانبی: تهوع - یبوست - سر درد و خواب الودگی - خارش - خشکی دهان - کاهش اشتها - بثورات جلدی - اختلالات بینائی - گرگرفتگی - سرگیجه - تنفس کم عمق و تضعیف ضربان قلب - تشنج میباشد
- ▶ مصرف مداوم ان وابستگی فیزیکی و روانی مشابه اعتیاد به مواد مخدر می آورد.

ترامادول

- ▶ علائم ترک : اضطراب - عصبانیت - تعریق - اختلالات خواب - تهوع - اسهال - لرزش اندام ها و توهم - مشکلات تنفسی
- ▶ علائم مسمومیت : خواب الودگی - تنفس کم عمق - کندی ضربان قلب - ضعف مفرط - پوست سرد و مرطوب - احساس سبکی در سر - غش و کما

ترامادول

- ▶ ترامادول نباید با الکل - مواد مخدر - داروهای آرام بخش - ضد افسردگی ها و داروهای ضد اضطراب - داروهایی که در درمان اسکیزوفرنی و اختلال خلقی بکار میروند همزمان مصرف شود.
- ▶ قطع ترامادول باید به تدریج انجام گردد.
- ▶ در ضربه مغزی - نارسایی شدید کلیه - حمله حاد اسم - تضعیف تنفس - فلج ایلئوس - درد حاد شکم - فئو کروموسیتوم - افزایش فشار داخل جمجمه منع مصرف دارد.

علل سوء مصرف مواد

❑ عوامل سرشتی، ژنتیک و فیزیولوژیک

❑ عوامل روانشناختی

❑ عوامل محیطی، اجتماعی و فرهنگی

❑ عوامل فرهنگی - نگرشی

❑ عوامل درون فردی

عوامل فردی :

- ۱- ویژگی های شخصیتی
- ۲- وجود ناراحتی روحی و روانی
- ۳- درد یا بیماری جسمی
- ۴- داشتن زمینه ارثی
- ۵- سابقه تنبیه و خشونت جسمی و فیزیکی
- ۶- تاثیر مثبت مواد بر فرد
- ۷- دوره نوجوانی اشفته
- ۸- موقعیت های مخاطره آمیز فردی : بی سرپرستی - ترک تحصیل ...

ویژگی های شخصیتی :

- ۱- وجود صفات ضد اجتماعی
- ۲- پرخاشگری
- ۳- اعتماد به نفس پائین
- ۴- مهارت های اجتماعی ضعیف
- ۵- مهارت های انطباقی ضعیف
- ۶- تمایل به انجام کارهای خلاف
- ۷- نگرش مثبت به مواد
- ۸- پائین بودن امید به زندگی
- ۹- ماجرا جوئی و زیاده طلبی

ویژگی های شخصیتی

- ▶ افرادی که با ارزش ها و یا ساختارهای اجتماعی مانند خانواده و مدرسه و مذهب پیوندی ندارند
- ▶ افرادی که از عهده کنترل یا ابراز احساسات دردناک خود (احساس گناه - خشم - اضطراب) بر نمی آیند
- ▶ حضور صفاتی مانند : عدم پذیرش ارزش های سنتی - مقاومت در مقابل منابع قدرت - نیاز شدید به استقلال

ناراحتی های روحی و روانی :

➤ ۱- افسردگی

➤ ۲- اضطراب

➤ ۳- اختلال شخصیت ضد اجتماعی

➤ ۴- دیس تایمی

➤ ۵- فوبیا

➤ ۶- مانیا

➤ ۷- اسکیزوفرنیا

بیماری های جسمی :

➤ ۱- بیماریهای جسمی

مزمن همراه با درد

➤ ۲- اختلالات جنسی

(بخصوص در آقایان)

➤ ۳- کنترل قند خون

در دیابت (تریاک)

نگرش مثبت نسبت به مواد

- ▶ کسب بزرگی و تخصص
- ▶ رفع درد های جسمی و خستگی
- ▶ کسب آرامش روانی
- ▶ توانائی مصرف مواد بدون ابتلا به اعتیاد

عوامل مربوط به خانواده :

۱- مصرف مواد توسط اعضا
دیگر خانواده

۲- رها کردن فرزند به حال
خود

۳- درگیری مکرر در خانواده

نا آگاهی والدین - ارتباط ضعیف والد و کودک - فقدان
انضباط در خانواده - خانواده متشنج و از هم گسیخته
ریسک سوء مصرف مواد را بیشتر میکند

عوامل مربوط به اطرافیان

- ۱- دوستان معتاد
- ۲- طرد شدن از طرف اطرافیان و دوستان
- ۳- مهاجرت

عوامل مربوط به محیط :

- ۱- دسترسی اسان به مواد
- ۲- فشار های ناشی از محیط
- ۳-عوامل مربوط به مدرسه
- ۴- عوامل مربوط به محل سکونت
- ۵- قوانین
- ۶- بازار مواد
- ۷- مصرف مواد به عنوان هنجار اجتماعی
- ۸- کمبود امکانات فرهنگی - ورزشی - تفریحی
- ۹- عدم دسترسی به سیستم های خدماتی - حمایتی - مشاوره ای و درمانی
- ۱۰- توسعه صنعتی جامعه - مهاجرت - کمبود فرصت های شغلی و محرومیت اقتصادی - اجتماعی

